

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Трг Николе Пашића 13
11000 БЕОГРАД

- др Владимир Орлић, председник Народне скупштине -

Предмет: Иницијатива за уздржавање Народне скупштине од избора председника судова, судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, осим када је то нужно због заштите права грађана, до почетка примене тзв. "правосудних закона" усклађених са Уставом Републике Србије

Поштовани господине Орлићу,

Пре свега, овом приликом желимо да Вама лично честитамо именовање на функцију председника Народне скупштине а свим народним посланицима конституисање Тринаестог сазива Народне скупштине.

Повод за подношење Иницијативе је чињеница да ће нови сазив Народне скупштине почети да врши своје надлежности и овлашћења, између осталог и у области правосуђа, у тренутку када тзв. "уставне реформе у области правосуђа" нису завршене. Усвајањем уставних амандмана, који су постали саставни део Устава Републике Србије почетком ове године, само је предузет први корак. Да би њихово усвајање довело до стварног унапређења независности правосуђа неопходно је, због тога што се уставне норме највећим делом не примењују директно, одредбе тзв. "правосудних закона" ускладити са решењима садржаним у уставним амандманима.

Према до сада јавно доступним подацима, тај неопходни други корак отпочео је са радом Радне групе за израду радног текста Закона о уређењу судова, радног текста Закона о судијама, и радног текста Закона о Високом савету судства, као и Радне групе за израду радног текста Закона о јавном тужилаштву и радног текста Закона о Високом савету тужилаштва, односно одржавањем првог састанка њихових чланова у Министарству правде Републике Србије 9. маја 2022. године¹. Том приликом направљен је план да се састанци радних група одржавају наизменично сваке недеље, у циљу благовремене израде радних текстова, прибављања мишљења Венецијанске комисије, као и **усвајања закона у оквиру рока предвиђеног Уставним законом за спровођење Акта о промени Устава**².

Чланом 2. Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 115/2021) предвиђено је да ће се Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о јавном тужилаштву, Закон о Високом савету судства и Закон о Државном већу тужилаца **ускладити са Амандманима у року од годину дана од дана њиховог ступања на снагу**. Имајући у виду да не постоје наговештаји да ће тај други корак бити окончан пре наведеног рока поставља се питање шта Народна скупштина може и треба да учини поводом предлога

¹ <https://www.pravniportal.com/pocela-sa-radom-radna-grupa-za-izradu-seta-pravosudnih-zakona/>

² Ибид

кандидата за избор судија који се први пут бирају на судијску функцију упућених након ступања на снагу уставних амандмана³?

Измене Устава (Амандман III) укинуле су овлашћење Народне скупштине код „првог избора“ судија и јавних тужилаца, као и код избора председника судова и главних јавних тужилаца.

С друге стране, члан 5. Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике изричито прописује да Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Влада и Народна скупштина **настављају да обављају своје надлежности** према судијама, председницима судова, јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца **које имају према законима који важе до конституисања Високог савета судства и Високог савета тужилаштва**, у складу са законима којима се избор њихових чланова и надлежност усклађују са Амандманима, ако овим законом није другачије одређено.

То значи да се, сасвим оправдано, у поменутом периоду може очекивати да у Народну скупштину стигну и пред народним посланицима 13. сазива се нађу, на основу чланова 10., 50., 51., 70. и 71. Закона о судијама ("Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 - одлука УС, 121/2012, 124/2012 - одлука УС, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 - одлука УС, 106/2015, 63/2016 - одлука УС, 47/2017 и 76/2021) предлози Високог савета судства кандидата за судије који се први пут бирају на судијску функцију, односно кандидата за председнике судова. Са истим степеном вероватноће се може очекивати да ће се Народна скупштина и народни посланици наћи у истој ситуацији, на основу члана 75. Закона о јавном тужилаштву ("Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 - др. закон, 101/2011, 38/2012 - одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016 - одлука УС), када је реч о избору јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца.

Уколико би народни посланици, упркос чињеници да уставни основ за то не постоји, приступили њиховом избору у потпуности би били изиграни сврха и циљ усвајања тзв. "уставних амандмана". Они би у том тренутку представљали само "мртво слово на папиру", тачније правни основ чији капацитет за унепређење независности правосуђа не би био искоришћен због примене законских одредби које су, формално правно гледано, противуставне.

Супротно томе, норма која прописује обавезу народних посланика да **наставе да обављају своје надлежности** према судијама, председницима судова, главним јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца **које имају према законима који важе до конституисања Високог савета судства и Високог** је императивног карактера. Осим тога, њено потпуно непримењивање би могло да нанесе штету заштити права и интереса грађана јер би потпуно блокирало процес њиховог избора, чак и онда када у конкретном случају постоји велика потреба за тим.

Због свега наведеног позивамо народне посланике:

- да се **уздрже од избора председника судова и главних јавних тужилаца до почетка примене тзв. "правосудних закона" усклађених са Уставом Републике Србији**, односно да **изаберу само оне судије и заменике јавних тужилаца чији избор је неопходан да би се спречило грубо кршење или ненадокнадива штета за права и интересе већег броја грађана и**

³ http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/akta_procedura/2022/119-616_22.pdf;
http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/akta_procedura/2022/119-492_22.pdf,
http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/akta_procedura/2022/119-491_22.pdf

- да се приликом евентуалног избора **уздрже, имајући у виду да је изменама Устава Републике Србије искључена надлежност Народне скупштине код „првог избора“ судија и јавних тужилаца, од оспоравања предлога кандидата које су добили од Високог савета судства и Државног већа тужилаца.**

У Београду,

дана 4. августа 2022. године

За организацију Транспарентност Србија

Програмски директор
Немања Ненадић

Доставити и:

- *Срђану Смиљанићу, генералном секретару Народне скупштине ради информисања свих народних посланика*